

Analyse interparlementaire verklaring Input voor het interparlementair klimaatoverleg in 2018

April 2018

Context

In december 2017 klopte het interparlementaire klimaatoverleg een gemeenschappelijke verklaring af. Voor de Klimaatcoalitie¹ is dit een belangrijke stap naar meer intra-Belgische samenwerking. De verklaring schuift de ambitie naar voor om voor COP24 een interparlementaire resolutie uit te werken die de doelstellingen van de verklaring concreter maakt en bekrachtigd zal worden door alle parlementen (§31). Die resolutie moet ook als input dienen voor het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2030.

Het interparlementaire overleg zal in 2018 vertrekken van de gemeenschappelijke verklaring. In dit document analyseren we die verklaring en geven we in grote lijnen input voor de verwachte resolutie. We delen onze analyse op in goede elementen waarop we verder willen bouwen aan de hand van concrete suggesties, elementen die beter kunnen en dus enige aanpassing vragen en elementen die volgens ons ontbreken.

1. Suggesties om te bouwen op goede elementen

1.1. Klimaattoets en klimaatwet

De Klimaatcoalitie is voorstander van **een klimaattoets (§4)** en van **een klimaatwet (§12) die de implementatie van het Akkoord van Parijs vastlegt** zoals voorgesteld in de verklaring. Deze wet moet de korte- en langetermijndoelstellingen en een structurele intra-Belgische verdeling van klimaatdoelstellingen op basis van vaste criteria vastleggen. We stellen bovendien voor om **een onafhankelijk orgaan** dat bestaat uit (academische) experts op te richten om deze toetsen uit te voeren en de implementatie van de wet te evalueren. Het orgaan adviseert het parlement, samen met andere belangrijke adviesorganen zoals de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO).

1.2. Gezamenlijke klimaatvisie 2030 en 2050

Het is belangrijk dat het huidige beleid vertrekt van een nationale langetermijnvisie, zoals voorgesteld in de verklaring (§6). We willen daar graag aan toevoegen dat alle korte termijn maatregelen in lijn moeten zijn met **de langetermijndoelstelling van volledige decarbonisatie**, om te vermijden dat bepaalde maatregelen die op korte termijn veel opleveren op lange termijn een lock-in zouden veroorzaken (bv. grote investeringen in gas).

1.3. Ambitie 2030 en 2050

Het is goed dat de verklaring vooropstelt om percentage voor de vermindering van broeikasgassen vast te leggen op 95% in vergelijking met 1990 tegen 2050 (§8). Ook de vermelding van de doelstellingen vooropgesteld door het IPCC voor 2030 is een goede zaak (§7). Voor de Klimaatcoalitie is het cruciaal om **de Europese 2030-doelstellingen te verhogen** tegen 2020. Volgens Climate Action Network, de Europese koepel van klimaatorganisaties waar verschillende leden van de Klimaatcoalitie lid van zijn, zou de EU haar doelstellingen moeten optrekken naar 55% CO₂-emissiereductie, 45% hernieuwbare energie en 40% energie-efficiëntie tegen 2030 om in overeenstemming te zijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Het zou een belangrijk signaal zijn in het licht van de Talanoadialoog over ambitie tijdens COP24, als de resolutie daar expliciete steun voor zou uitspreken.

¹ De Klimaatcoalitie is een nationale organisatie die 70 milieuorganisaties, noord-zuidorganisaties, vakbonden, burgerbewegingen en jeugdraden verenigt rond klimaatrechtvaardigheid in België, Europa en op internationaal niveau.

1.4. Kernuitstap

Het is goed dat de interparlementaire verklaring vasthoudt aan **de federaal besliste kernuitstap** (§13). Het is voor de Klimaatcoalitie belangrijk dat daaraan wordt toegevoegd dat de kernuitstap tegen (en gedeeltelijk voor) 2025 verwezenlijkt wordt.

1.5. Transportfiscaliteit

Het belang van autofiscaliteit wordt kort benadrukt als instrument (§18). De Klimaatcoalitie is van mening dat dit een cruciaal element is in de oplossing voor de problematische Belgische transportsector. De Klimaatcoalitie vraagt om dit verder uit te werken in de resolutie aan de hand van volgende concrete pistes rond transportfiscaliteit in bredere zin:

- Een grondige hervorming van **het systeem van salariswagens en tankkaarten**, met het oog op een afschaffing ervan met gelijkwaardige compensatie voor werknemers in het kader van duurzame mobiliteit.
- Invoeren van een sturende **slimme kilometerheffing met milieucriteria** die belast op basis van aantal gereden kilometers, tijdstip, locatie en type voertuig;
- Invoeren van **een koolstofheffing** op de fossiele brandstoffen die gebruikt worden in de transportsector.

2. Suggesties om aan te passen

2.1. De rol van werknemers en jobcreatie

De verklaring raakt aan de rol van werknemers en het belang van jobcreatie (§5). De Klimaatcoalitie is van mening dat dit van dergelijk belang is dat het een aparte paragraaf verdient, waarin de link wordt gelegd met **de rechtvaardige transitie naar een koolstofarme samenleving** en de **sociale dialoog** die deze vraagt om op een rechtvaardige manier te verlopen.

2.2. Internationale klimaatfinanciering

De paragraaf over de internationale klimaatfinanciering (§9) is te vaag en gaat niet ver genoeg. België moet, in lijn met de internationale afspraken, **een structureel stijgende en billijke bijdrage** doen aan de internationale klimaatfinanciering. Minstens de helft daarvan moet besteed worden aan **klimaatadaptatie**. De bijdragen moeten bovendien **'nieuw en additioneel'** zijn, zoals vastgelegd in het VN Klimaatverdrag. Het is cruciaal voor de globale implementatie van het Akkoord van Parijs dat deze afspraken ten aanzien van ontwikkelingslanden worden nageleefd. De **inkomsten uit de Europese emissiehandel (ETS)** kunnen daarin een belangrijke rol spelen, zoals vooropgesteld door de Europese Unie.

2.3. Investerings in fossiele brandstoffen/divestment

Het is goed dat de verklaring ingaat op het belang van de **afbouw van financiële steun aan fossiele brandstoffen** (§15). De Klimaatcoalitie zou daaraan expliciet willen toevoegen dat dat op de korte termijn nodig is (2020) en ook geldt voor indirecte subsidies (bv. salariswagens). De resolutie kan daarbij verwijzen naar het Akkoord van Parijs, waarin alle partijen zich ertoe verbinden om alle financieringsstromen in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen (Art.2). We stellen bovendien voor om **een rol toe te kennen aan de Nationale Bank** om financiële risico's verbonden aan de klimaatverandering en meerbepaald de koolstofzeepbel actief te monitoren en publiceren.

2.4. Mobiliteitsbeleid

Het interparlementair klimaatoverleg roept op tot een ambitieus mobiliteitsbeleid (§17). Een zeer belangrijke sector in België om de klimaatdoelstellingen te bereiken, waarvoor **intra-Belgische samenwerking** cruciaal zal zijn. Het zou goed zijn als de resolutie dat laatste expliciet benadrukt.

Twee concrete zaken die de Klimaatcoalitie hier aan zou willen aanpassen/toevoegen:

- Het belang van **een uitdoofscenario voor verbrandingsmotoren**, met 2030 als uiterste datum voor een einde aan de verkoop ervan. De vooropgestelde einddatum van gebruik in 2050 (§18) is te laat om de klimaatdoelstellingen te behalen.
- Investeer in **alternatieven voor individueel wagengebruik**, zoals een voldoende groot aanbod van kwalitatief en toegankelijk emissievrij openbaar vervoer, fietsinfrastructuur en elektrische autodeelsystemen. Maak deze alternatieven toegankelijker door ze te integreren (Mobility as a Service).

2.5. Rol van jongeren en educatie

De interparlementaire verklaring geeft aan dat de uitdagingen enorm zijn en erkent de noodzaak van klimaatactie voor jonge en toekomstige generaties (§2). Een cruciaal element voor de Klimaatcoalitie, maar we zouden deze erkenning graag concreter uitgewerkt zien. We suggereren bijvoorbeeld **bijkomende aandacht voor educatie**. Niet alleen in functie van gedragsverandering en consumptiepatronen (§26), maar ook in functie van de technologieën die de transitie zullen mogelijk maken. Opleidingen moeten toekomstgericht en praktisch zijn, in het bijzonder in de bouw- en de transportsector.

Daarnaast vinden wij het uiterst belangrijk dat **jongeren zelf betrokken worden** bij het beleid, in het bijzonder bij de langetermijnstrategieën. Jongeren moeten de kans krijgen hun toekomst mee vorm te geven.

2.6. Voeding, landbouw en veeteelt

Het **belang van voeding en landbouw** op het klimaat mag niet onderschat worden. De resolutie raakt kort aan de impact van veeteelt (§6), een deel van de oplossingen zoals korte keten, duurzaam bodembeheer en diverse landbouwvormen (§25) en gedragsverandering en sensibilisering (§26). De Klimaatcoalitie vindt het belangrijk dat deze paragrafen versterkt worden door de oplossingen te expliciteren. Op vlak van landbouw is **agro-ecologie** de landbouwvorm die naar voor geschoven moet worden. Bovendien moeten we naar **een totaalaanpak van het consumptiegedrag dat wereldwijd tot ontbossing leidt**, met als vier belangrijkste elementen vlees (in het bijzonder wanneer afkomstig van niet-grondgebonden teelt), soja, papier en palmolie. We moeten met z'n allen **minder maar beter en lokaler consumeren** en de overheid heeft daar een belangrijke rol in te spelen. Ook het reduceren van voedselverspilling is essentieel om de klimaatimpact van voedingssystemen te reduceren.

3. Suggesties om toe te voegen

3.1. Border tax adjustments

Het belang van het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen wordt aangehaald in de verklaring (§7). Een element dat daar aan zou kunnen bijdragen en van belang is voor de globale naleving van het Akkoord van Parijs, is het heffen van **border tax adjustments** op geïmporteerde producten met een koolstofvoetafdruk, die afkomstig zijn uit landen die het Akkoord van Parijs niet ratificeren.

3.2. Klimaatonthemden

De interparlementaire verklaring maakt geen gewag van **de groeiende problematiek van klimaatonthemding**. Deze problematiek werd erkend in Parijs en wordt nu besproken in een UNFCCC task force. Aanbevelingen zullen gepresenteerd worden tijdens de klimaattop in Polen (COP24). De resolutie zou deze problematiek moeten erkennen en vragen dat België een proactieve houding aanneemt in de internationale gesprekken hierover, met een expliete verwijzing naar de Global Compacts on Migration die eind 2018 klaar zullen zijn.

3.3. Biobrandstoffen en andere bio-energie

De interparlementaire verklaring vermeldt het belang van biomassa in het behalen van de doelstellingen inzake hernieuwbare energie (§14). Er zijn echter bijzonder veel risico's verbonden aan het gebruik van biomassa (bedreigde voedselzekerheid, ontbossing, biodiversiteitsverlies). Het is belangrijk dat die risico's uitgesproken en vermeden worden. **Bio-energie die gebruik maakt van voedsel- en landbouwgewassen of leidt tot ontbossing moet geweerd worden**, op Europees niveau (Renewable Energy Directive) en in België. Andere bio-energie (bv. op basis van reststromen) moet voldoen aan strenge duurzaamheidscriteria.

3.4. Biodiversiteit

De interparlementaire verklaring heeft het niet over het belang van biodiversiteit. Klimaatverandering heeft een grote invloed op biodiversiteitsverlies. Tegelijk is **behoud en herstel van natuurgebieden en biodiversiteit** een van de meest efficiënte wapens tegen de klimaatverandering, zowel voor mitigatie als adaptatie. Bevorder de biodiversiteit in België en neem maatregelen hiertoe mee op in het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2030.

3.5. Koolstofheffing

Een **koolstofheffing volgens het principe van de-vervuiler-betaalt** kan leiden tot een verminderd gebruik van koolstofintensieve brandstoffen en andere producten. Deze heffing moet deel uitmaken van een totaalpakket aan maatregelen, onder meer in de huisvesting en transport om het beoogde effect te bereiken. Ze moet bovendien sociaal gecorrigeerd worden om een disproportionele impact op de meest kwetsbaren te vermijden.

3.6. Lucht- en scheepvaart

De interparlementaire verklaring vermeldt (kort) goederentransport via de lucht. De reductie van **de emissies van luchtvaart en scheepvaart** is een cruciaal element in het behalen van de globale klimaatdoelstellingen. Dit kan door vrijstellingen op brandstofbelasting en BTW voor luchtvaartmaatschappijen te elimineren en in samenwerking met de buurlanden een tickettaks in te voeren. Zet sterker in op het steunprogramma voor de vergroening van motoren van binnenschepen. Pleit er op Europees niveau voor lucht- en scheepvaart op te nemen in de emissiereductiestrategie van de Europese Unie. Ook op internationaal niveau moeten sloop- en luchtvaart dringend deel uitmaken van het klimaatbeleid.

3.7. Transparantie tav. stakeholders en het parlement

De Klimaatcoalitie benadrukt het belang van consultatie van stakeholders en transparantie ten aanzien van het parlement en dus de burgers. Klimaatverandering is een thema dat ons allen aangaat, en het beleid daaromtrent kan niet opgesteld worden achter gesloten deuren. Concreet stelt de Klimaatcoalitie voor dat de interparlementaire resolutie vraag om **gedetailleerde verslagen van de vergaderingen van de Nationale Klimaatcommissie en een halfjaarlijkse rapportering** in de verschillende klimaatcommissies of een publieke, interparlementaire vergadering.